

821.135.1

scriitori
români
contemporani

DIANA ADAMEK

**DULCEA
POVESTE
A TRISTULUI
ELEFANT**

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

I

În anul 1551, în binecuvântata zi de 21 iunie, printr-o înțelegere secretă a astrelor, soarele hotărî să nu se zgârcească, scaldând din belșug și ținuturile sudului, și pe cele ale nordului. În acea zi, aceeași în care, de sub turnul Belém se fluturau flamuri, bonete, batiste colorate și ghirlande de jacaranda, iar papagalii, păunii și trompetele salutau împreună, în extaz și frison, apariția uriașului baldachin azuriu ce va ocroti ca un cer înmiresmat lunga călătorie a elefantului trimis în dar de regele Dom João al III-lea tocmai de la Lisboa la Viena, în aceeași dimineață, deci, și poate chiar în aceeași clipă, într-o mică așezare din nordul întunecat al Transilvaniei, al cărei nume s-a pierdut în istoria adevărată, dar s-a păstrat într-o cronică particulară sub porecla *Le ciel des vieux*, mezina familiei Petrov, coborâtoare directă din stirpea cnejilor Stanislav, deschise brusc ochii și spuse cu voce tare că în această zi soarele va fi o arsură. Drept pentru care Amanda sări din pat, se stropi cu apă și se unse cu esență de flori de gutui, își desfăcu cu mare grijă moațele din păr, își strânse mai tare decât de obicei corsetul, își trase jartierele, își întinse ciorapii și își puse, peste juponul proaspăt apretat, cea mai bună rochie, își alese încălțările, podoabele și cingătoarea, se privi, se răsuci, corectă, prelungi, înroși, schimbând făina parfumată cu cărbunele și carminul, foarfecele

cu penseta, pensula cu pămătuful, cutiuțele cu flaconașele, după care, trecând de la oglinda rotundă la cea înaltă și înțelegând că nici de această dată nu mai trebuie să se întrebe dacă vreo soră, verișoară sau vecină s-ar putea strecura prin frumusețe înaintea ei, se așează în jilțul bunicului și, cu mâinile încrucișate în poală, se pregătește să aștepte. Nu se va clinti de acolo pentru nimic. Nu va mânca, nu va bea și nici nu va prea vorbi, decât atât cât să facă înțeles că pentru ea totul a început, torțele s-au aprins, oaspeții au sosit, iar în sala cea mare a conacului s-a deschis deja, sub porunca unei rafale de vânt, Balul solstițiului. Și mai este ceva, dar asta e o taină doar pentru ea, nu se știe cum primită, și de aceea n-o va împărtăși decât propriei răsufări, mâinilor cuminți și pieptului care abia se ridică și coboară sub broderia corsajului de in, anume că de acum înainte nimic nu va mai fi la fel și că această cea mai lungă zi a anului e și ultima de odihnă în fața unei mari călătorii. Poate că în seara asta îți vei întâlni alesul, spune mama, încercând s-o smulgă înțepenirii ei de statuie, dar nu e nevoie de vorbele ei fiindcă Amanda știe că da, așa e, bărbatul pe care trupul ei îl așteaptă tocmai a poposit la han.

Trei zloți pentru camera mică, din spate, alta nu mai am, sunt ocupate toate, căci au venit din tot ținutul să cinstească serbarea, se târguiește hangiul, cântărilor din ochi ținuta străinului, iar oaspetele se învoiește, hainele îi sunt acoperite de colb și oasele obosite, De unde veniți? O, de departe, de pe țărmurile Britaniei, suspină călătorul. După aia cuvintele se pierd, un plescăit de plăcere când micile monede alunecă din pungă în palma întinsă a proprietarului, apoi un oftat de ușurare când gazda binevoitoare se repede să ajute la căratul cufărului până la capătul verandei, în camera închiriată, după care rămâne doar zgomot de pași grăbiți și aproape veseli,

ai hangiului pentru că el e obișnuit și a primit ceea ce a cerut, iar ai oaspetelui fiindcă e încă atât de tânăr. Pe cât de încremenită așteaptă în camera ei Amanda, pe atât de febrile vor fi, după un somn de câteva ceasuri, gesturile străinului. Se va primumeni, își va schimba hainele, își va pieptăna părul și va dori apoi o gustare, ciuperci, brânză și vin îi vor potoli foamea. Timp în care hangiul ar vrea să știe mai multe, cu ce se ocupă, ce pricini sau trebuințe l-au adus și pentru cât timp încoace, dacă, firește, distinsul musafir nu se supără pentru atâtea întrebări. Iar el nu se supără, îi place chiar să vorbească despre plușurile, mățăsurile și brocarturile de acasă, căci e negustor de covoare, blănuri și țesături dintre cele mai fine și scumpe, și s-a pornit spre aceste locuri și mai departe încă, spre pădurile poloneze și stepele Rusiei, după covoare de iută și blănuri de jder, lup siberian și vulpe albă. O! face hangiul cu mâna la gură, acoperind la timp cu acest gest ceea ce tocmai era gata să spună: Ce prostie, atâta drum pentru nimic! dar vorbele nepotrivite nu au zburat, iar aerul nu s-a încordat, cana de vin se mai umple o dată și cerul rămâne curat, doar un suflu neașteptat de fierbinte pentru această lună a anului răzbate prin perdeaua subțire. E cald, spun amândoi deodată.

Dar astrahan? întreabă brusc hangiul după un mai lung răstimp de tăcere. Astrahan? blană de astrahan? și ochii străinului se aprind. Da, spune gazda, dacă după așa ceva umblați, la noi ați putea afla cele dorite. Întrebarea mută din ochii celui alt îl fac să continue, Voiam doar să vă spun că nicăieri în ținut nu se găsesc piei de astrahan mai frumoase și mai moi decât aici, la noi, la Vladimir Petrov, oierul, aș putea vorbi cu el chiar în seara asta, la bal. Sau, mai bine, să veniți cu mine, mergem cu toții, au sosit chiar și din vale, de-asta, cum v-am mai spus, am camerele ocupate, să mă

iertați pentru neplăcerea pe care v-am adus-o din această pricină, oferindu-vă doar încăperea cea mică. Lasă, e bine și-așa, îl întrerupe musafirul, îmi place camera și vreau s-o păstrez până când voi putea târgui pieile. Mă poți prezenta deseară? V-am făgăduit doar, voi spune că sunteți negustor și că vă numiți...? Amadeus e numele meu.

Ziua, deși lungă, se scurge repede. Iar când vine seara toți sunt primeniți, mustățile hangiolui s-au scurtat și degetele lui par mai boante sub unghiile tăiate, Ei? face el, mergem? O, da, e plăcerea mea să vă însoțesc. O iau pe jos, întâi doar ei doi, ajunși apoi din urmă de nevasta gazdei, îmbujorată de grabă, emoție și sulemeneala aprinsă, întinsă din greu pe obrazii rotunzi. Omagii, se înclină străinul, și femeia se zăpăcește și se apără, O, nu, nu se cade, ea nu e obișnuită cu mai mult de Bună ziua și, uneori, cu câte o căutătură mai îndrăzneță, repede temperată însă de șuierul printre dinți al bărbatului ei, acum însă, fiindcă domnul a venit de departe, Din Castilia, nu? Nici chiar așa, doar din Bretania, toate astea sunt îngăduite. Să mergem, deci, dar să nu ne grăbim, suntem abia la început. Așa că hangiolul se oprește și, ocrotindu-și pentru o clipă suflarea grea, indică cu arătătorul întins împrejurimile: iată, câte le vedeți aici, de jur împrejur, sunt ale neamului Petrov, se trag din cneji, și stăpânesc cele mai bune pășuni și cele mai dese păduri, doar ficele nu și le pot struni, căci par atinse de blestem toate. Cea mare, Amalia, umblă după fluturi și cărăbuși, aproape despuiată, de cum crapă de zori și spune că într-o zi, după ce va ieși din strânsoarea cămășii, o să zboare și ea, Anita, cea de-a doua, se încaieră cu câinii, și n-a rămas stână pe care să n-o cerceteze după pui pe care să-i sălbăticească și cu care să se hârjonească și să-și potolească astfel, așa zice lumea, în lipsă de bărbat, arșițele dinăuntru, iar celei mai mici, Amanda,

i s-a năzărit de curând că nu există pe lume ceva mai de preț decât un elefant, Domnul să le apere de propriile lor gânduri și poftă! și hangiul își face cruce, iar nevasta îl urmează, dar mai întâi închide ochii încet și suspină, ca într-o dorință adâncă. Bărbatul străin însă râde și spune că Da, sunt cam smintite fetele astea, poate moștenirea vreunui sânge vinovat apasă asupra lor, dar să-i fie cu iertare, lui i-ar plăcea atâta viziune și, dacă ar putea să aleagă, s-ar hotărî pentru cea mică, cu care ar putea crește elefanți care să ducă până la capătul lumii încărcătura bogată a prăvăliilor sale. Hangiul se oprește și-și mai duce o dată mâna spre frunte, ca să repete semnul sfânt, dar, cum pe chipul tânărului, zâmbetul încă nu s-a stins, se destinde și el și râde, O sminteală pentru un veac, în putere să te urmărească până la ultimul petec de pământ și cea din urmă zi, asta zic și eu zestre! Prețul gloriei, tot atâta întuneric pe cât cântărește lumina, șoptește invitatul, cu o voce brusc răgușită, dar acestea sunt cuvinte mai greu de înțeles pentru călăuzele lui Amadeus, cel care, după veselia dinainte, își simte dintr-odată, nu știe de ce, inima grea.

Împovărat va urca, deci, cărarea cu ocolișuri, spre conac. Și nici unul nu va mai spune nimic.

La celălalt capăt, Amanda încă așteaptă. Dar sub corsajul de in, dintr-odată parcă prea strâmt, trupul ei s-a trezit și s-a încordat, pare al unei uriașe pisici încolțite. Care acum se ridică, brusc, dar ușor, mai mult o alunecare e cumpănirea picioarelor, mâna dreaptă se sprijină pe jilț, în timp ce spatele se îndreaptă și întreaga faptură respiră din nou siguranță și strălucire. Așa apare ea în chenarul porții, sub lumina torțelor, în clipa în care Amadeus atinge prima treaptă. Privirile li se întâlnesc și e rândul străinului să-și simtă corpul cotropit de alte puteri decât cele până acum cunoscute, așa

că nu cuvintele îi vor aduce salutul, ci o plecăciune tăcută. Răspunsul vine din pașii ei spre el și mâna întinsă, Ridică-te și fii bine-venit, ești oaspete sosit, după cum văd, din alte ținuturi. De pe coastele unei mări nesfârșite, domniță. Cum fără margini sunt și pădurile noastre, mai spune ea, iar el încuviințează cu o altă înclinăciune a capului și tot fără vorbe, apoi el va trebui să urce și ea să coboare și amândoi să se retragă pentru a se feri de asaltul mulțimii și, astfel, să se atingă și să înțeleagă amândoi, în aceeași clipă, că toate de acum ar fi de prisos dacă a doua zi dimineață, când el se va întoarce încă înainte de a se stinge bine toate făcliile, pentru a-i cere mâna, ea n-ar spune Da.

Ceea ce, cum altfel după atâta amorțire? ea nu va întârzia să facă. Da, deci. Și astfel, deși părinții abia se învoiesc, căci nu se cade să se grăbească la cununie fiica cea mică înaintea surorilor mai mari fără să stârnească pedepse, deși n-ar fi rău ca măcar una să plece de acasă, cu bărbat luat după lege, Amanda și Amadeus vor deveni, peste doar câteva zile, de Sânziene, soț și soție. Se deschid cerurile atunci, asta e ziua pe care o vreau pentru nunta mea, a cerut Amanda, și toți au încuviințat fiindcă n-au rămas prea multe altele de spus. Unii au șoptit însă, negreșit în ciudă, căci slujba și petrecerea au fost fără cusur, că prea multă veselie, două serbări una după alta, stârnește nenorocul și plânsul, vom mai trăi și vom vedea noi, și că e o potriveală cam întunecată să vii să târguești jderi și vulpi și să te întorci legat, ducând după tine, în trăsura tapisată cu piei de astrahan, cea mai tânără dintre sălbăticiunile neamului Petrov.

Transilvania rămâne repede în urmă. Caii sunt dornici de drum, iar Amanda are o poftă nestăpânită de a uita, întrecută doar de nerăbdarea cu care își scoate singură corsetul pentru a-și pierde răsuflarea sub îmbrățișările tot mai aspre

ale bărbatului ei. Și mai e curioasă de tot ceea ce i se înfățișează vederii: stepele Ungariei, cu ierburile lor pitice și galbene, munții și lacurile, rododendronii și lebedele Imperiului, morile de vânt ale pustietății, mult praf și la fel de mult soare, mușchi cafeniu și viță verde de vie, castele și hanuri, corturi nomade, focuri. O singură dată în călătoria lor s-a stârnit ploaia, dar și ea a fost din senin, iar la urmă din trâmbele de apă s-a deschis arcul unui curcubeu și amândoi au fost fericiți. Au dormit pe unde au apucat, uneori în trăsură, ba chiar și sub cerul liber, pe iarba proaspătă sau pe pieile de astrahan, înveliți în cergile de lână aduse de acasă, după cum s-a întâmpnat să fie vreme caldă ori rece, dar mereu unul în brațele celuilalt. Viața se arată dulce pentru tânăra soție, fiindcă Amanda, la cei șaptesprezece ani, care îi fac șoaptele și răsuflarea fierbinți și simțurile ascuțite, a învățat deja că poate să ceară la fiecare îmbrățișare și jurământ de dragoste eternă încă daruri în plus, astfel că trăsura s-a încărcat foarte repede de rochii nemțești, cingători ungurești, papuci turcești, pieptare din Tirol și mărgele de Murano, jupoanele, bonetele și sulemenelile franțuzești vor sosi și ele de îndată ce vor trece granița, târguiți, fără vreo rânduială sau socoteală la arginți, din prăvăliile negustorilor lăudați sau tarabele colorate ale talciocurilor, ori de câte ori caii cereau odihnă. Și caii, după un timp, la un simplu oftat al Amandei, repede oboseau și aveau trebuință ba de fân, ba de apă, alteori de sare, iar uneori doar de visare, dar mai cu seamă de o grabnică oprire în piețe și târguri. Așa că prima lor lună de drum a fost însemnată de multe popasuri. Într-unul dintre acestea, aproape de hotarul cu patria soțului ei, Amanda a prins din vorbele de la târg știrea că un mare convoi împărătesc se îndreaptă spre Viena tocmai din inima Portugaliei, cu un dar neasemuit pentru stăpânul ținuturilor

nemțești, lumea spune că ar veni, sub un baldachin uriaș, însoțit de oști și curteni înveșmântați numai în mătase și catifea cu fireturi, un elefant adevărat, nu unul pictat, cum a văzut ea, cu un an în urmă, pe un sul de bambus, la mănăstire. În noaptea aceea, când s-a apropiat de ea, pentru cele de amândoi până acuma dorite, Amadeus a simțit, chiar înainte de a-i atinge pielea, că o altă mușcătură, mai adâncă decât a urzicilor roșii înflorite dintr-odată pe pieptul și brațele fierbinți, arde acum trupul soției sale. Șireturile corsetului nu mai alunecă de aceea de la sine, iar la șoapta lui răspunsul ei e un oftat ca de boală, prelungit într-un dâr-dâit din tălpi până în dinți, ceea ce și pe el îl cutremură și îi oprește căutările mâinii, schimbându-i ardoarea cu teama, Ce ai? suspinele se întețesc, of, face ea, și iar of, ca într-o amorțire, până când el, zăpăcit cu totul, nu găsește alt leac mai la îndemână decât sticluța cu săruri și oțet roșu strecurată la plecare de mama Amandei, pentru leșin sau alte rele muie-rești, pe care o va vărsa în întregime, cum mâna îi tremură de spaimă, pe gâtul și pieptul suferindei. Dar nici chiar așa, udă și cu nările strânse sub atacul mirosului înțepător, tânăra nu poate sau nu dorește, cauzele sunt încă ascunse, să se întoarcă la viață. Caii au prins semnalul, dar, ciudat, nu se mai lasă pe o rână, cerând somn, ci fornăie și scurmă pământul, în semn de plecare. Amadeus se pierde, nu înțelege cum până în urmă cu câteva ceasuri toate erau bine, iar acum Amanda lui zace ca moartă. Trebuie să facă însă ceva, să fugă să caute un doctor, sau, mai bine, să răscolească înainte taraba unui negustor de la talciocul unde astăzi soția lui a poposit prea îndelung, poate ochii ei au poftit ceva, dar n-a mai îndrăznit să ceară, după ce el i-a spus că punga s-a ușurat, da, asta trebuie să fie, vreun dar netârguit. Și, fără s-o mai întrebe altceva, bărbatul se năpustește în întuneric, cu

cămașa descheiată, pe străzile pustii, urmărit de doi câini și de un găscan uitat pesemne deschis, până la tarabele goale de la marginea târgului. Să se trezească careva și să-i dea, Ce, domnule, ce cauți în ceas de noapte? bolborosește o voce, dar Amadeus nu aude nici icnetele, nici tusea, nici înjurăturile, ci se mai repede câțiva pași și cere Orice, un leac, boala femeii mele mă aduce, Naște? îi sare în ajutor un glas răgușit, Naște? întrebă, la rândul său, cu totul amețit, Amadeus. După care se dezmeticește însă, fiindcă, oricât de întinse ar părea zilele, ele nu se adună în mai mult de o lună de când au plecat, așa că nu are cum să se întâmple încă ceea ce femeia a spus și, înfuriat de hohotele de râs care s-au iscat și se înmulțesc în cascade, se răstește și el Cum să nască? abia ce a fost mireasă și are pântecul întins, dar a căzut bolnavă și asta s-a întâmplat după ce a trecut azi pe la tarabele voastre, m-am gândit că i-a picat sub ochi ceva și n-a cutezat să ceară, așa că eu vreau acum să-i cumpăr. Dar ce? căci nu la fierturi de ierburi te gândești, Sigur că nu, vreau ce e mai de preț și strălucitor. Atunci ia șalul ăsta de cașmir cu ochi de păun, are firul bătut cu aur și țesătura deasă de nu trece nici frigul cel mai năprasnic prin el, orice femeie se întoarce din boală doar să-l privească. Amadeus știe că toate laudele aduse cumpărăturii sunt o minciună, dar nu mai stă să cumpănească, nici să apese cu unghia pentru ca urzeala să se rărească sau să frece puțin culorile, ca lumina să li se stingă și poleiala să se șteargă ca spulberată de vânt, plătește și se întoarce tot în fugă. Amanda însă nu vrea să vadă mai de aproape darul, închide doar ochii, iar Amadeus nu știe dacă ea mulțumește cu acest semn sau cere somn. Ce ai? mai întrebă el o dată și nu primește răspuns.

A doua zi, cum ea tot nu se mișcă și nici nu vorbește, bărbatul ia încă o dată calea târgului, în căutarea unui medic,